

Vývojové tendence v české literatuře 19. století

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ Název projektu: **Šablony v SZŠ Příbram**
- ▶ Registrační číslo: **CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- ▶ **VY_32_INOVACE_CJ.1.2**
- ▶ *Nástin české literatury 19.století*
- ▶ Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura

- ▶ Autor: Mgr. Alena Šimůnková
- ▶ **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

19. století jako historický útvar

- ▶ Obrovské proměny materiálního světa – **průmyslové revoluce** --- technické vynálezy, rozvoj dopravy **ALE!** růst sociálních rozdílů
- ▶ Společenské konflikty – **hledání vlastní identity** - v Německu a Itálii sjednocování, v Rakousku naopak odstředivé tendence jednotlivých národností – opora v *Herderově* romantické filozofii – „...je potřeba zbavit dějiny principu identity i dát každému národu hrdost na jeho nesrovnatelné bytí...“
- ▶ Posun od tradičního náboženství (Darwin) k vytváření světských idolů národa, rasy či strany (vliv na 20.stol.)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úkol:

- ▶ **Vyhledejte z dostupných spolehlivých pramenů, kdo byl J.G.Herder a jaké byly základní principy jeho filozofie.**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

- ▶ **Johann Gottfried Herder** – německý básník a filozof, představitel tzv. “filozofie víry” – v dějinách má každé historické údobí a každý národ svůj účel – H. nevykládá „vývoj“ tak, jako by jedno vyvstávalo z druhého – všechno se rodí přímo z boha, věčného a nekonečného pramene všech věcí, a všechno je mu stejně blízko. Všechno zrcadlí boží bytost svým vlastním způsobem. Pro H. je ústředním problémem *jazyk* – požaduje filozofii těsně spjatou s jazykem a se zkoumáním jeho forem.

Proměny uměleckých dominant české literatury 19. stol.

- ▶ doznívající **osvícenský racionalismus** – národní obrození
- ▶ **romantismus** – lyričnost a dramatičnost
- ▶ **realistická výpravnost** – důraz na zkušenost a poznání
  - naturalismus** – dokumentární popisnost
- ▶ **parnasismus** – tvarová vybroušenost a chlad
- ▶ **impresionismus, dekadence, symbolismus** – návrat k pocitovosti, individualismu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vývojové pohyby v literatuře 19. stol.

- ▶ 1. pol. 19. stol. silně ovlivněna **národním obrozením – romantismus vlastenecký** (Tyl, Erben), ale výjimečná osobnost K.H.Máchy – **romantismus individualizující** (pomíjivost, směřování k zániku...)
- ▶ 2. pol. 19. stol. – nástup **realismu** – boj proti sentimentálnímu snílkovství romantismu
- ▶ Tyto protiklady byly hnacím motorem uměleckého vývoje směřujícím k **modernosti** v umění ---- hledání nových duchovních jistot v životě

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ANOTACE

- ▶ Prezentace určena pro žáky 2.ročníků středních škol. Předkládá základní charakteristiku české literatury 19. stol., se kterou je žáky vhodné seznámit před učivem o romantismu, ale je možno ji použít i jako shrnutí na závěr učiva o 19. století.
- ▶ Prezentace byla vytvořena v srpnu 2013 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum ve třídě 2.ZL dne 27.9.2013.
- ▶ Svým rozsahem je určena pro 1 vyučovací hodinu literatury.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Použité zdroje:

- ▶ HAMAN, Aleš. *Trvání v proměně: česká literatura devatenáctého století*. 1. vydání. Praha: ARSCI, 2007. 370 s. ISBN 978-80-86078-71-7
- ▶ TUREČEK, Dalibor. a kol. *České literární romantično*. 1. vydání. Brno: Host, 2012. 344 s. ISBN 978-80-7294-733-1
- ▶ STÖRIG, Hans Joachim. *Malé dějiny filozofie*. 1. vydání. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1991. 510 s. ISBN 80-7113-041-9